

CÓD SMACHTA GAELSCOIL PHILIB BARÚN

‘Siad cuspóirí an bhunoideachais ná

- a) go gcuirfí ar chumas an páiste saol iomlán a chaitheamh mar pháiste
- b) go n-ullmhófaí gach páiste ionas go bhféadfadh sé/sí leas a bhaint as breis oideachais ionas go bhféadfadh sé/sí saol iomlán a chaitheamh mar aoiseach.

Ionas go gcuirfí na cuspóirí thuas i gcríoch ní mór go mbeadh atmaisféar dea-orduithe smachtúil sa scoil. Ba chóir go gcuirfeadh an scoil timpeallacht ar fáil don pháiste atá sábháilte go fisiciúil, atá taitneamhach, agus a chothaíonn deachaidreamh idir pháistí, oidí agus tuistí/caomhnóirí. Ba chóir go dtabharfaí curriculum agus atmaistear oibre ar fáil ionas gur féidir le gach dalta a mianach a bhaint amach. Ba chóir go gcabhródh sé leis an bpáiste, de réir mar a fhásann sé/sí, druidim ón smacht seachtrach go dtí féinsmacht.

Mar a fheicimid é sé aidhm an Chóid Smachta ná cruthiú timpeallachta foghlamtha dearfaigh inar féidir leis an dalta rannphairtíocht iomlán a ghlacadh i saol na scoile.

I gcomhthéacs an tseomra ranga tairgfídh an cód creatlach ina bheidh módhanna spreagadh dearfacha, duaiseanna agus misniú, úsáidtear iliomad spreaganna dearfacha mar pointí creidiúntaí(liosta de rudaí anseo).

Tá rialacha dréachtaithe le deariaradh agus sábháilteach sa scoil a chothú agus a chur chun cinn. Bíodh go mbaineann cuid mhór dóibh leis na páistí tá roinnt eile a éilíonn comhoibriú ó thuistí/chaomhnóirí ach tá deathoil gach páirtí, páistí, oidí, bord bainistíochta agus tuistí/caomhnóirí de dhith ar dheafheidhmniú éifeachtach an chóid seo.

Clúdaíonn an Cód Iompair

- a) Iompar sa rang
- b) Iompar sa chlós
- c) Iompar i dtimpeallacht na scoile i rith amanta scoile

TREORACHA IOMPAIR GINEARÁLTA

Bitear ag tnúth go n-iompródh gach dalta go freagrach ina leith féin agus le daoine eile ag léiriú tuiscint, beasanna agus meas dá gcomhdhaltaí agus do aoisigh i gcónaí.

Ní foláir meas a léiriú do shealúchas an duine agus na scoile
Tá gach oide freagrach agus cothú smachta ina rang féin agus roinneann an t-oide freagracht as dea iompair sa scoil agus a timpeallacht.

Is féidir iompair míchóir a rangú mar:

mhighníomh

mhí-iompair

mhí-iompair leanúnach

mhí-iompair tromfchúiseach

deargmhí-iompair

Déantar é a bhreith i leith aoise, meon, réimse cumais agus toscaí cuithe eile.

Nuair a tharlaíonn mí-iompair i rith am sosa nó os comhair múinteora eile is féidir leis an múinteoir smachtbhanna a ghearradh agus an múinteoir ranga chur ar eolas.

Iompar sa rang

1. Tá sé do bhunriail sa scoil go dtaispeáinfeadh na leanaí meas agus béasa do dhaoine eile.
2. Ba cheart go naithneódh leanaí cearta dhaoine eile foghlaim in atmasféar socair sábhálta.
3. Déanfaidh leanaí teoracha an mhúinteóra a chomhlíonadh agus déanfaidh siad comhoibriú leis an múinteoir.
4. Críochnóidh leanaí obairbhaile atá tabartha amach - ó bhéal, scríofa nó foghlaim de ghlan mheabhair. Caithfidh slacht cuí a bheith curtha ar obairbhaile.
5. Tá ar na leanaí na h'earraí atá riachtanach chun a n'obair a dhéanamh i gceart a thabhairt isteach gach lá. Orthu seo tá leabhair, cóipleabhair, pinn, pinn luaidhe agus araile. Caithfidh na leanaí aire cheart a thabhairt dos na h'earraí seo.

SAMPLAÍ DE DHROCHIOMPAIR SA RANG

1. Bheith ag caint sa rang in ainneoin rabhadh an mhúinteora; go minic go rialta, de shíor
2. Ag déanamh achrainn trí bheith ag caint amach nó ag aisfhreagairt.
3. Aire leanaí eile a tharrac óna gcuid oibre
4. Obair bhaile nach bhfuil déanta nó críochnaithe gan chuis mhaith
5. Obairbhaile neamhshlachtmhar, liobarnach
6. Teacht ar scoil gan na riachtanaisí thuasluaite
7. Bheith ag teallaireacht nó stailc a chur suas
8. Maslú a dhéanamh ar an múinteoir nó ar leanaí eile
9. Bulaíocht fisiciúil ar mhúinteoir nó as leanaí eile
10. Goid pioca suarach nó mór é
11. Ag caint as béarla

IOMPAIR SA CHLÓS

1. Ba cheart go mbeadh leanaí tuiscinneach faoi chearta gach leanbhsa chlós
2. Tá cosc ar aon iompar atá contúirteach don leanbh féin nó d'aon leanbh eile
3. Tá cosc ar aon iompar a chuirfidh isteach ar chluichí leanaí eile. Ba chóir go gcosfaí cluichí nó iompar garbh. Seo a leanas samplaí des na cluichí / iompar nach bhfuil ceadaithe sa chlós
  - a) cluichí traenacha ina bhfuil tarraingt á dhéanamh ar a chéile
  - b) cluichí troda d'aon saghas
  - c) rith róthapaidh nó michúramach
  - d) rásanna d'aon shaghas
  - e) brú
  - f) cluichí peile nó cluichí le aon saghas liathróide i gclós na naíonáin nó clós rang 1/3 ag léim ar dhroim
  - g) tarraingt ar an sreang
4. Tá ar na leanaí fanacht laistigh do theorainn an chlóis i rith am sosa
5. Is í an ghaeilge teanga an chlóis – Tá ar na leanaí gach iarracht a dhéanamh í a labhairt i gcónaí. Má chloiseann múinteoir páistí sna hardranganna go háirithe ag súgradh go hiomlán as Béarla cuirfear cosc ar an gcluiche agus cuirfear na páistí i gceist ina linte go

6. Ní chóir go rachadh aon pháiste go dtí leithreas gan cead an Mhúinteora ar dhualgas. Ní chóir go ligfí do ghrúpa dul go dtí seomraí na leithris

7. Má bhíonn cúis ag an múinteoir ar dhualgas páiste a cheartú mar gheall ar shárú rialacha déanfar nóta den dalta agus coimeádfar istigh é don chéad sos eile nó ag seasamh ina líne ar feadh tréimhse am.

SAMPLAÍ DO DHROCHIOMPAR SA CHLÓS

1. Caitheamh brúscar
2. Cluichí atá contúirteach don leanbh féin nó do leanaí eile
3. Troid , brú , ciceáil , caitheamh seile
4. Bulaíocht nó bagairt d'aon tsórt
5. Leanaí ag fágáil an chlóis gan cead (Faoi seo tá leanaí ag filleadh ar fhoirgneamh na scoile)
6. Tá cosc ar bhia sa chlós;
7. Níl cead cainte ná cur isteach ar leanaí eile sna línte
8. Níl cead ag aon dalta sugradh i gclós ranga eile

IOMPAR I DTIMPEALLAUGHT NA SCOILE

- 1 De bharr cúiseanna sábháilteachta iarrtar ar leanaí bogadh timpeall na scoile i módh ciallmhar
- 2 Tá ar na leanaí meas a thaispeáint i gcónaí d'achmhainní na scoile
- 3 Tá meas agus tuiscint do dhaoine eile mar riail bhunúsach na scoile

SAMPLAÍ DO DHROCHIOMPAR Í DTIMPEALLAUGHT NA SCOILE

- 1 Ag rith i bhfoirgneamh na scoile
- 2 Screadaíl nó caint a chuirfeadh isteach ar dhaoine eile
- 3 Cailliúint achmhainní na scoile
- 4 Goid achmhainní na scoile
- 5 Damáiste d'achmhainní na scoile
- 6 Marcáil dhromchlaí na scoile in aon slí
- 7 Fogha a thabhairt faoi mhúinteoir nó scoláirí eile.

SMACHTBHANNAÍ

Nuair a chuirtear smachtbannaí i bhfeidhm, 'sí an mí-iompair nach bhfuil inghlactha is ní an duine.

Chomh fada agus is féidir beidh baint ag an smachtbanna leis an mí-iompair.

Nuair a bhíonn mí-iompair i gceist seo leanas smachtbannaí nó strateisí a d'fhéadfá cur i bhfeidhm.

Is féidir cur leis an liosta seo.

1. Tugtar le fios don dalta go bhfuil a chuid iompair doghlactha.
  2. Gheobhadh an dalta íde béil ón múinteoir
  3. D'fhéadfadh an múinteoir an mí-iompair a phlé leis an leanbh.
  4. Is féidir an leanbh a chur ina shuí in áit éigin eile sa t-seomra.
  5. Is féidir an dalta a scarúint óna ghrúpa ranga.
  6. Caithfear obair baile nach bhfuil críochnaite a chríochnú.
  7. Iallach a chur ar an ndalta obair bhaile mí-shlachtmlar a dhéanamh arís.
  8. Breis cheacht baile a thabhairt.
  9. An dalta a sheoladh chun an Phríomhoide.
  10. Nóta nó scéal a scríobh abhaile do thuismitheoirí I leabhar nótaí na ndaltaí.
  11. Obair scríofa oiriúnach a thabhairt don dalta a sinálfadh a thuismitheoirí.
  12. Ní ligtear do dalta a thuilleadh páirt a ghlacadh I gníomhaíocht thaitheamheach mar shampla P.E. nó ealaíon má thá sé/sí ag cur isteach ar dhaltaí eile
  13. Dalta a chur ar fionraí.
  14. Déanfar cúiteamh i leith dochar, cailliúint nó gadaíocht.
Nuair a bhíonn fadhb smachta ann leantar an modh imeachta seo leanas
- (a) déanann an múinteoir cúram de agus is féidir leis / léi piónós a ghearradh
- (b) Mura réitítear an fhadhb raghaidh an múinteoir i gcomhairle leis an bpríomhoide nó na thuismitheoirí chun cabhrú leis an leanbh an deacracht a shárú.